

Από το καραντουζένι (το μαύρο κούρδισμα), στην μαύρη Παρασκευή (black Friday), μας χωρίζουν μερικές δεκαετίες. Ο Μάρκος Βαμβακάρης έγραφε και ηχογραφούσε το ομώνυμο άσμα το '33: «Νά `κουγες το αραμπιέν / και το καραντουζένι / και σε λιγάκι θά `λεγες / ο αργιλές θα γένει».

Αργότερα θα συνέθεταν, θα ερμήνευαν για τα καραντουζένια, οι Πρόδρομος Τσαουσάκης, Μιχάλης Γενίτσαρης, Παντελής Αμπαζής, Γιάννης Λεμπέσης, Μιχάλης Μενιδιάτης και άλλοι. Ήταν ο σφυγμός μιας εποχής, ο παλμός μιας τάξης. Και τα δύο θα παρασύρονταν από την παλίρροια μιας μετάβασης, που κατέφθανε, εκ δυσμών, ως μια γοητευτική αποπλάνηση.

Έτσι, μέσα στον 21ο αιώνα, σε ένα κόσμο που το Καρτεσιανό «Cogito, ergo sum», μεταφράζεται σε «καταναλώνω άρα υπάρχω», βαδίσαμε με χάρη και με φούρια από το μαύρο ντουζένι,

σ

την μαύρη Παρασκευή. Εντάσσεται και αυτή, όπως π.χ. η 14η του Φεβρουαρίου, σε μια εισαγωγή εορτολογίας με σκοπό την τόνωση της αγοράς.

Εσάρωσαν τα εμπορικά οι συμπατριώτες μας, αν παρακολουθήσουμε τα ρεπορτάζ για την περασμένη Παρασκευή. Το αναφέρω, δεν το κατακρίνω, το αντιμετωπίζω κάπως θλιμμένα, ως αποτέλεσμα μιας ολοένα και πιο διευρυμένης τάσης για κατανάλωση, ενίοτε με αντικείμενα που έχουμε ελάχιστα ανάγκη ή ο λόγος διασκέδασης / κόστους τους, είναι ασύμφορος, ή ακόμα πιο οδυνηρά, μας σπρώχνουν σε μια εκταμίευση που με ζόρι θα αντέξουμε.

Την ίδια Παρασκευή, μια υποχρέωση με έφερε προ των θυρών διοικητικού πρωτοδικείου. Έκανα τη δουλειά μου, εξυπηρετήθηκα γρήγορα και κατέβηκα στον ημιόροφο, σε αυτά τα μαγαζάκια των δυο τετραγωνικών που ασφαλίζονται με σιδερένιες πόρτες, να προμηθευτώ τα δέοντα μεγαρόσημα. Ο κύριος Μιχάλης, 40 χρόνια στο ίδιο πόστο μέσα στη στοά, μου

έδωσε τα ένσημα, του έδωσα τα νομίσματα της αξίας τους, ανταλλάξαμε δυο κουβέντες και ξανανέβηκα πάνω για τα περαιτέρω.

Σαν τέλειωσε η δουλειά μου, τον επισκέφτηκα πάλι για να φωτοτυπήσω δυο υπηρεσιακά έγγραφα. Την ώρα που έφτανα, νεαρός άνδρας γύρω στα 30, επίσης ζητούσε μεγαρόσημα έθετε το ερώτημα αν μπορούσε να πληρώσει με κάρτα. Μιλάμε για λογαριασμό τεσσάρων (4) ευρώ. Ο Μιχάλης του απάντησε πως δεν είχε τέτοια δυνατότητα, και τον προέτρεψε να πάει σε παρακείμενο ΑΤΜ.

Λίγες στιγμές αργότερα, όταν το δίκυκλο διψούσε για υγρά καύσιμα, έπρεπε να περιμένω ένα πεντάλεπτο προκειμένου ο αυτοκινητιστής μπροστά μου να πληρώσει με κάρτα, να πληκτρολογήσει τους κωδικούς και να του πιστώσουν τους πόντους. Το ίδιο φαινόμενο μετά από λίγο στο φούρνο, όπου ένας συνταξιούχος αγόρασε μια φρατζόλα και μια γκοφρέτα με κάρτα, αλλά και στο μίνι μάρκετ, όπου μια κυρία έκανε λογαριασμό κάτι σε μονοψήφιο νούμερο.

Με φόντο μια οικονομία που στοχεύει να κινείται χωρίς μετρητά, στηριζόμενη σε ψηφιακές συναλλαγές, ο σύγχρονος Έλληνας μετατρέπεται σε έναν συλλέκτη ευκαιριών, σε ένα κυνηγό πόντων, ενός ολοένα και πιο επιταχυνόμενου καταναλωτικού παιχνιδιού.

Από το πηλίνο γουρουνάκι που έσπαζε παραμονές εορτών και τα αγαθά της αποταμίευσης που είχαμε λιώσει άπειρα μολύβια στις εκθέσεις του Δημοτικού, πετάξαμε στα καταναλωτικά μπόνους, αφού σαρώσαμε κάθε έννοια απελευθέρωσης της τραπεζικής πίστης με κάθε υποπροϊόν που γεννήθηκε προς τέρψιν της καταναλωτικής θεάς.

Είναι μια πολιτισμική οδός, όχι άγνωστης αφετηρίας, και ούτε άδηλου τέρματος, η οποία από τα καραντουζένια, μας οδήγησε στις εισαγόμενες μαύρες Παρασκευές.

Δεν είναι και λίγο